

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים
שנה"ל תשס"ח

משפט וחברה
(קורס מס' 61867)
ד"ר אייזנשטדט וברק אריאל

מבחן מסכם – מועד ג' (22.06.2008; 10:00-12:00)
הבחינה בחומר סגור

שאלה מספר 1 (60%)

דונו בקשר שבין משפט וחברה ביחס לפיקוח חברתי, והיכולת של המדינה לפעול לצמצום שיעורי עבריינות ו/או סטייה.

התשובה צריכה להסתמך על 2 גישות תיאורטיות שנלמדו במסגרת הקורס והתייחסותן לכוח של המדינה בשינוי התנהגות.

הקפידו כי תשובותיכם תתייחסנה לסוגיית ההרתעה, לתפקיד המשפט כסוכן חברתי, לאפקטיביות של המשפט בשינוי חברתי, ולתפקיד העבריינות ו/או הסטייה בחברה.

אורך התשובה לא יעלה על 4 עמודים.
(יודגש: הניחו כי הבודקת מכירה את הנחות היסוד של כל גישה).

שאלה מספר 2 (40%)

ענו על 4 מתוך 5 השאלות הבאות; אורך כל תשובה לא יעלה על חצי עמוד:

1. אילו אפשרויות תגובה קיימות ללחץ חברתי, לפי גישת הדטרמיניזם הסוציולוגי?
2. מהי התחברות דיפרנציאלית וכיצד זו באה לידי ביטוי בכנופיות רחוב?
3. מהן 'נקודות חמות' של פשע (hot spots)?
4. מהן טכניקות ניטרול על פי המודל של סייקס ומצא?
5. מהו מודל ה-*penopticon* בבתי הכלא? מה הרציונאל המנחה את השימוש בו?

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים
שנה"ל תשס"ח

משפט וחברה
(קורס מס' 61867)
ד"ר אייזנשטדט וברק אריאל

מבחן מסכם – מועד ב' (23.05.2008, 09:00-11:00)

שאלה מספר 1 (60%)

בע"פ 4473/03 מארק שטרייטנר נ' מדינת ישראל (לא פורסם, ניתן ב-7.6.2007, נדון מקרה שבו במהלך ויכוח שלף שטרייטנר סכין ודקר למוות את אישתו, בנו, חבר של הבן, שכן ואדם נוסף. שטרייטנר הועמד לדין בשל ביצוע המעשים האמורים בבית המשפט המחוזי בחיפה, כאשר יוחסו לו עבירות רצח ועבירות ניסיון לרצח. שטרייטנר הודה כי אכן ביצע את כל המעשים המיוחסים לו, אולם טען להגנתו כי בעת ביצועם לא נשא באחריות פלילית שכן הוא היה חולה במחלת נפש אשר כתוצאה ממנה המעשים בוצעו על ידו מבלי ששלט במעשיו ומבלי שיכול היה להימנע מעשייתם.

בית המשפט המחוזי דחה בהכרעת דינו את טענת ההגנה שהעלה שטרייטנר, והרשיעו בביצוע כל המיוחס לו בכתב האישום. דינו נגזר לשני מאסרי עולם מצטברים ולמאסר בפועל של 20 שנים. המערער ערער על פסק דינו לבית משפט העליון.

לדעתכם, מה היתה טענת הערעור של המערער בבית המשפט העליון על בסיס הגישות התיאורטיות השונות שנלמדו בקורס? מה היתה תגובת המדינה לערעור?

- הניחו כי הבודקת מכירה את הנחות היסוד של הגישות התיאורטיות השונות. לכן, אין להפליג במתן הסברים מהן הנחות היסוד.
- אין מקום להעלות טיעונים משפטיים!! התשובה צריכה להסתמך על החומר הנלמד בקורס.
- הקפידו כי תשובתכם תכלול את המונח "מסוכנות".
- אורך התשובה לא יעלה על 4 עמודים.

שאלה מספר 2 (40%)

ענו על 4 מתוך 5 השאלות הבאות; אורך כל תשובה לא יעלה על חצי עמוד:

1. מנה 3 מאפיינים של גישת האדמיניסטרציה החדשה.
2. על פי מחקרים אמפיריים עדכניים, מה צריכה תוכנית טיפול (נניח גמילה מסמים) לכלול, בכדי שזו תהא אפקטיבית?
3. לפי הגישה הקלאסית, האם יש הבדל בין האדם הנורמטיבי לבין האדם הסוטה?
4. מהי הרתעה ספציפית? מהי הרתעה כללית? האם הרתעה כללית נמצאה בספרות כיעילה?
5. מהי הגמוניה? כיצד היא באה לידי ביטוי בתהליך של חקיקת חוקים?

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים
שנה"ל תשס"ח

משפט וחברה
(קורס מס' 61867)
ד"ר אייזנשטדט וברק אריאל

מבחן מסכם – מועד א' (06.04.2008 ; 10:00-12:00)

שאלה מספר 1 (60%)

בתפ (י-ם) 3782/03 לשכת תביעות ירושלים נ' כהן אוריאל וכהן לימור (לא פורסם), ניתן ב- 05/05/2004, הועמדו אב ובת לדין בשני אישומים של ארגון משחקים אסורים. במשך תקופה של חמישה חודשים ניהלו הנאשמים "קזינו". הנאשמים הודו באשמה. בפסק הדין, כב' השופט טננבוים קבע את הדברים הבאים:

"אין לי ספק שהדרך הנכונה והיעילה להפחית את משחקי המזל יחד עם הסכנות שהם מייצרים היא ענישה מרתיעה, ברורה וחד משמעית. מדובר בעבריינות שמטרתה היחידה היא רווח כספי והדרך למונעה היא ענישה יעילה ותקיפה "

"אודה כי בחנתי את מגוון העונשים שניתנו בעבר על עבירות מעין אלו, וחלקם היו נמוכים למדי אם לא מגוחכים. המאסרים היו קצרים והקנסות לא שיקפו את רווחי המועדונים. אולם מן ההכרח להעלות את הרף ולהטיל עונשים משמעותיים. אחרת, שיקול קר יוכיח שהעבירה כדאית ומשתלמת כלכלית"

"ככלל בעבירות אלו, הרי האינטרס הציבורי הוא הקובע. מחויבים אנו להקשיח את לבנו ולראות נגד עינינו לא רק את הנאשמים אלא את כל אותם שנפגעו מהימורים בלתי חוקיים אלו, את המשפחות שנהרסו, את האנשים שהפסידו סכומים רבים, את הזקנות שהפסידו את גימלותיהן, ולא אוסיף בכך. אציין כי בתי הימורים אלה פוגעים בשכבות החלשות יותר של האוכלוסייה, ואת אלו צריך בית המשפט לראות כנגד עיניו"

"נכון הוא שהנאשם [האב] חולה, אך את כל העבירות ביצע כאשר היה כבר בתקופת מחלתו. אם היה יכול תוך כדי מחלתו להקים ולנהל עסק לא חוקי, יכול הוא גם לשבת במאסר, ואם יש צורך בכך, בבית החולים של בית הסוהר."

התייחסו לדברי השופט, על בסיס 2 גישות תיאורטיות שונות שנלמדו במסגרת הקורס (למשל, הגישה הקלאסית, הגישה הפוזיטיביסטית (זרם אחד בלבד, קרי – ביולוגית, פסיכולוגית או חברתית), גישת האדמיניסטרציה החדשה, או גישת ה-routine activity).

אורך התשובה לא יעלה על 4 עמודים.
יודגש: הניחו כי הבדקת מכירה את הנחות היסוד של כל גישה).

שאלה מספר 2 (40%)

ענו על 4 מתוך 5 השאלות הבאות; אורך כל תשובה לא יעלה על חצי עמוד:

1. קצין משטרה פלוני גורס כי במידה ונציב ניידות במקומות בהם יש ריכוז גבוה של סחר בסמים, הפשע ישועתק (displaced) למקומות אחרים. על פי מחקרו של פרופ' דיוויד ויסבורד ואח', האם טענתו של השוטר נכונה? (בתשובתכם התייחסו גם למונח hot spots).
2. מהם 3 רכיבי ההרתעה? על פי הספרות, איזה אלמנט הוא החשוב ביותר ליצירת הרתעה אפקטיבית?
3. מה מסביר את העובדה שחוק המונע קטיפת פרחי בר הצליח יותר מאשר חוק המונע נישואי בוסר (למשל נישואי קטינים)?
4. מהו המשבר האטיולוגי במדעי החברה ובמיוחד בקרימינולוגיה?
5. מהי אנומיה (על פי המודל של דורקהיים)? מדוע, לפי דורקהיים, פשע הוא חלק אינטגרלי בחברה המודרנית?

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים

משפט וחברה

ד"ר מימי אייזנשטדט

מועד ב'
משך המבחן: שעתיים

הוראות כלליות

- (1) המבחן נערך עם חומר סגור.
- (2) שלבו בתשובתיכם רעיונות ונושאים מהחומר שהועבר בכיתה ומחומר הקריאה.
- (3) שלבו יצירתיות עם ידע.

בהצלחה!!

**חלק א' : שאלת חובה (60%)
התשובה לא תעלה על שני עמודים**

תופעת עבריינות "הצווארון הלבן" הנה תופעה מתפשטת בחברה הישראלית. להלן מספר ציטוטים מן הפסיקה באשר לתופעה זו:
"חומרתה של עברייני הצווארון הלבן, הגובלת לרוב במעשי שחיתות ובצע כסף, מתעצמת דווקא נוכח התופעה כי על פי רוב מבצעה אינם באים מרקע של דוחק ומצוקה כלכלית- קיומית ומתנאים סוציו-אקונומיים ירודים מתמשכים, העשויים להסביר, לעיתים, את פישרה ומניעה של עבריינות הרחוב בתחום הרכוש, השכיחה והיומיומיות בתחום הפלילי. היא באה דווקא ממקור של כוח ושררה, תחכום והשכלה, ונכונות לנצל את חולשתו וחוסר האונים של הזולת כדי להאדיר כוח ועוצמה כלכלית. מציאות זו מחריפה את הדופי המוסרי הנלווה לעבריינות הכלכלית ואת השלילה שבה כתופעה חברתית ... עבריינות צווארון לבן מסוג זה שלפנינו נושאת עמה יסודות חומרה קשים עד מאד. היא מסבה פגיעה קשה בציבור הרחב. פגיעה זו אינה מסתכמת אך בנזק הכלכלי הכבד הנובע באורח טבעי ממעילה כספית בכספי לקוחות בשיעור של מיליוני שקלים. שורשי הפגיעה עמוקים יותר, והשלכותיה חודרות ומזעזעות את תשתית האימון שהציבור רוחש למערכת הציבורית האחראית לענייניו ולרווחתו..... "

{ע"פ 9788/03 - מדינת ישראל נ' דוד גולן, פ"ד נח(3), 245, עמ' 249-250}

"העונש לא רק נועד כדי לגזור לעבריין כגמולו או להרתיעו מלחזור ולבצע עבירות... צריך שהעונש ייתן ביטוי לחומרה הרבה שבה יש לראות עבירות כמו אלה שבהן הורשעה המשיבה...
{ע"פ 5367/91, נעמי דנון נ' מ"י, תק-על 92(1) 1816}

בחרו שתי תיאוריות מתוך התיאוריות שנלמדו בקורס {תיאורית הקונצנזוס, תיאורית ההבניה החברתית ותיאורית הקונפליקט}.

(א) נתחו את התופעה ואת טענות השופטים לפי התיאוריות שבחרתם.

(ב) הסבירו את ההבדלים בין שתי הגישות ביחס לתופעה ולפסיקה.

חלק ב' (20%) ענו על שאלה אחת בלבד
התשובה לא תעלה על עמוד אחד

1) אנג'לה האריס במאמרה "**Gender, Violence, Race, and Criminal Justice.**" מציגה את בעיית האלימות נגד נשים באור שונה. דונו בפתרונות שהיא מציעה לבעיה לאור הגישות הפמיניסטיות שנלמדו בכיתה.

2) אילו סוגי נרטיב מונה רוזן צבי במאמרו "**סובייקט, קהילה ופלורליזם משפטי**"? מה יכולה לתרום גישת הניתוח הנרטיבי שהוא מציע להבנת פסקי דין? התייחסו לתרומה שאינה מופיעה במפורש במאמר.

חלק ג (20%)

ענו על שאלה אחת בלבד
התשובה לא תעלה על עמוד אחד

1) עד כמה גופים כמו סיוע משפטי ואחרים (ארגוני סנגור, סנגוריה ציבורית וכ"ו) הממומנים ע"י המדינה יכולים להוביל לשינוי חברתי? בססו את תשובתכם על חומר הקורס.

2) החברה הישראלית מאופיינת ע"י שסעים אתניים, מגדריים, לאומיים, דתיים ואחרים. כיצד שסעים אלו באים לידי ביטוי במערכת אכיפת החוק? הדגימו את טענותיכם, תוך התייחסות לטענות שהועלו בתיאוריות שנלמדו ולמצאי מחקרים כפי שעולה מחומר הקריאה ומדיונים בשיעור.

האוניברסיטה העברית בירושלים – הפקולטה למשפטים

משפט וחברה

המרצה: עו"ד ציפי מילמן

מועד א, 2006

הוראות הבחינה:

משך הבחינה: שעתיים. לא תינתן הארכה.

החומר: סגור

שימו לב להגבלת העמודים! חריגות לא יבדקו.

שאלה ראשונה (60%):

תביעה שנדונה לאחרונה בבית המשפט המחוזי עסקה בניסיון של מספר חברות כוח האדם (הפועלות בתחום הסיעוד) לפסול מכרז שהוציא הביטוח הלאומי בעניין אספקת שירותי סיעוד (להלן התביעה). העובדות היו כדלקמן: מזה שנים, נעזר הביטוח הלאומי בחברות כוח אדם בתחום הסיעוד והטיפול בנוקדי הביטוח הלאומי. חברות אלו מעסיקות עובדות זרות מהפיליפינים שעובדות כאן בהיתר, כאשר הביטוח הלאומי מעביר לחברות תשלום עבור השירותים אותן הן מספקות, כולל את המשכורות למטפלות. מאז שהחלה פרקטיקה זו להתקיים, לא נערך מכרז על מנת לבחור את חברות כוח האדם הטובות ביותר. מכרזים שהביטוח הלאומי פרסם בעבר נפסלו על ידי בית המשפט מטעמים שונים. לאחרונה פרסם הביטוח הלאומי את המכרז הנוכחי, נשוא הדיון, והתביעה עסקה במכרז זה (להלן – המכרז).

בבית המשפט תקפו חברות כוח האדם סעיפים רבים מתוך המכרז, ובין היתר סעיף העוסק בפיצויי הפיטורין לעובדות. במשך שנים הביטוח הלאומי שילם לחברות כוח האדם את סכומים המיועדים לכסות את תשלום פיצויי הפיטורין לעובדות. הסעיף הרלוונטי במכרז, לעומת זאת, קובע כי יש להפקיד כספים אלו בחשבון נפרד, ממנו תוכלנה העובדות להוציאו במקרה פיטורין, ולא לחברות כוח האדם כבעבר.

במהלך הדיון ציין השופט שדן בתביעה כי הוא אינו מבין מדוע סעיף זה הכרחי שהרי הכספים הללו שייכים לעובדות גם אם הכספים ישולמו לחברות האדם והרי בכל מקרה של כסוך עם המעביד לגבי קבלת כספים אלו, כאשר תתבענה העובדות את כספן, ודאי תזכינה בתביעה.

א. תוך שימוש בחומר הנלמד בכיתה, ויישומו, אנא הסבירו לשופט מדוע סעיף כזה הוא רצוי.

(50%) (אין לכתוב יותר מ 2 עמודים)

ב. סעיף נוסף שעמד לדיון היה חיוב לשלם משכורת גבוהה מהנהוג בענף. אחת הטענות של חברות כוח האדם היה כי המשכורת כשלעצמה, כגורם יחיד, אינו כה חשוב לעובדות וכי ישנם מכלול גורמים המהווים את "תנאי העבודה" של העובדות. בין היתר נטען שם כי העבודה כשלעצמה היא עבודה מעניינת המעניקה "סיפוק" לעובדות, שהרי העובדות עוזרות לזולת. התייחסו בקצרה לטענה זו, נתחו אותה על פי הזרם הפמיניסטי הרלוונטי ביותר לדעתכם/ם.

(10%) (אין לכתוב יותר מחצי עמוד)

שאלה שניה (20%) (אין לכתוב יותר מעמוד אחד)

מן העיתונות... להן קטעים מתוך כתבה שהתפרסמה השבוע באחד העיתונים הגדולים. הכתבה עוסקת בהרצאות אותן מארגנת לשכת עורכי הדין לעורכי דין צעירים, הרצאות בהן מגלים עורכי דין ותיקים את "סודות המקצוע":

"עו"ד ירקוני, העוסק בתחום דיני משפחה, היה הראשון לעלות לבמה... בעת מתן העדות אומר ירקוני כי חשוב מאוד שעורכי הדין יקפידו כי הלקוח שלהם יעלה אחרון על דוכן העדים. "הוא ישמע את כל מי שהעיד לפניו, ואם הכנת אותו נכון הוא יתקן כל מיני טעויות אצלם". ירקוני ממחיש זאת בבדיחה: "מכירים את ההוא שצילצל לעורך הדין שלו ואמר לו 'עשיתי תאונה', והוא ענה לו 'חכה לי אני בא עם העדים?' הקהל פורץ בצחוק וירקוני אומר: "אין מה לעשות, ככה זה. לא באנו לעשות צדק"...."

איזה מודל של עריכת דין משקפות הפסקאות? איזה מאמר עסק במודלים אלו? מהו המודל הנגדי? מהם היתרונות והבעייתיות של כל מודל?

שאלה שלישית (20%) (אין לכתוב יותר מעמוד אחד)

רוזנברג בספרו מדבר על שני מודלים לתיאור יכולת בית המשפט לגרום לשינוי חברתי. תארו בקצרה את שני המודלים.

בהצלחה!

האוניברסיטה העברית - הפקולטה למשפטים**משפט וחברה**

המרצה: עו"ד ציפי מילמן

מועד ב', 2006

הוראות כלליות:

הבחינה בספרים סגורים.

זמן הבחינה – שעתיים. לא תנתן הארכה.

שימו לב למגבלת העמודים – אין לחרוג ממספר העמודים הנקוב בכל שאלה.

ענו על כל השאלות.

שאלה ראשונה: (אין לכתוב יותר משני עמודים וחצי) (50%)

תנאי ההתקשרות בין בנקים לבין לקוחותיהם לעניין חשבון הבנק נקבעים במידה רבה על ידי "טופס פתיחת החשבון", מסמך המהווה את החוזה בין הבנקים ללקוחותיהם לעניין זה. מבדיקה של טופס פתיחת החשבון של אחד הבנקים הגדולים בישראל (להלן, "הבנק") התברר כי תנאי טופס פתיחת החשבון היו מוטעים באופן ברור לטובת הבנק.

טופס פתיחת החשבון מהווה "חוזה אחיד" כהגדרתו בחוק חוזים אחידים. אחד הגורמים להם מאפשר החוק להגיש תביעה לביטול תניות מקפחות בחוזים אחידים הוא היועץ המשפטי לממשלה. ואכן, לאחרונה, הגיש היועץ המשפטי לממשלה תביעה בבית הדין לחוזים אחידים, המבקשת לפסול סעיפים רבים בטופס פתיחת החשבון של הבנק, בטענה כי סעיפים אלו הם "תניות מקפחות" ויש לפסלן.

באורח תקדימי נענה בית הדין לחוזים אחידים לבקשת היועץ המשפטי לממשלה וביטל למעלה מ-20 סעיפים בטופס פתיחת החשבון של הבנק, תוך קביעה כי מדובר ב"תניות מקפחות". בין היתר, ביטל בית הדין סעיף המסיר מן הבנק אחריות לפרעון של שקים מזויפים שמוגשים לבנק, אף במקרים בהם הבנק התרשל בתפקידו (כלומר, אף אם הבנק צריך היה לגלות באופן סביר כי השקים זויפים).

הסעיף שבוטל תואם במידה רבה את ההלכה המרכזית בנושא זה, הלכת שטראובר, שנקבעה בעליון בשנות ה-60. על פי הלכת שטראובר, במקרים של שקים מזויפים שנפרעו בטעות על ידי הבנק, בודקים את התנהגות הבנק והלקוח (בעל החשבון, ממנו נמשכו השקים) כאחד, אולם התנהגות הלקוח היא במידה רבה ההתנהגות המכרעת. כלומר, גם אם הבנק התרשל, האחריות מוסרת מכתפי הבנק באופן מוחלט במידה והתגלתה רשלנות כלשהיא של בעל החשבון. מאז שנקבעה הלכת שטראובר לא נדון הנושא כלל בבית המשפט העליון.

א. התביעה לפסילת התניות הוגשה על ידי היועצמ"ש. מדוע חש המחוקק כי הסעיף בחוק שמאפשר ליועץ המשפטי לממשלה להגיש תביעה בעניין זה הוא הכרחי, כלומר, על אילו סוגי בעיות בא סעיף זה לענות? ישמו את החומר הנלמד בשיעור. (30%)

ב. אחד הסעיפים שלא נפסלו על ידי בית הדין לעבודה היא תניית בוררות חובה בכל סכסוך בין הלקוח לבנק בפני גוף קבוע שניהל עד כה את כל הבוררות הנ"ל. על פי החומר שנלמד, מה יכולה להיות הסכנה ללקוח בסעיף כזה? (15%)

ג. כיצד ניתן להסביר את העובדה שהלכת שטראובר לא נדונה בבית המשפט העליון משנות ה-60 ועד עתה? הסבירו במספר שורות תוך שימוש במונחים שנלמדו בשיעור. (5%)

שאלה שנייה: (אין לכתוב יותר מעמוד וחצי) (30%)

באחד המאמרים שנלמדו בכיתה מתאר/ת המחבר/ת גישה מסוימת למשפט באופן הבא:
"גישה זו מניחה כי תוכנו של המשפט עשוי להיתפס באופן זהה הן על ידי שחקנים "פנימיים" של המשפט,
קרי: יצרני המשפט, עורכי דין, שופטים, בוררים, ורשויות מנהליות, והן על ידי שחקנים הפועלים "מחוץ"
למשפט, קרי: בני אדם המבקשים לתכנן את מעשיהם לאור המשפט".

מהו המאמר ממנו לקוח הציטוט? מהי הגישה המתוארת בציטוט (הסבירו גישה זו תוך ציון מאפיינים נוספים
שלה). כן, תארו בקצרה את הגישה ההפוכה ומאפייניה העיקריים.

שאלה שלישית: (אין לכתוב יותר מעמוד אחד) (20%)

קיימים שני זרמים מרכזיים בתחום הפלורליזם המשפטי: הזרם הקלאסי והזרם הרדיקלי. אנא הסבירו מהי
התיאוריה של הפלורליזם הרדיקלי לגבי המשפט ואת מאפייניו ותנו דוגמא אחת. כן, ציינו בקצרה (במשפט
אחד או שניים) מהי הביקורת כנגד הפלורליזם הרדיקלי?

בהצלחה!

625 3047

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים

משפט וחברה
עו"ד ציפי מילמן
מועד א'

הוראות כלליות -

1. יש לשים לב להגבלה במספר העמודים
2. לא תינתן הארכה
3. בספרים פתוחים
4. משך הבחינה: שעתיים

שאלה ראשונה - 70% (תשובתך לא תעלה על 5 עמודים)

לאחרונה החלה גוברת הדאגה בקרב באוכלוסייה בארץ בגין האנטנות הרבות, שמציבות החברות הסלולריות בשכונות מגורים ברחבי הארץ. בעתונות נכתב רבות על הסערה הציבורית שהתעוררה בשל הנזקים הבריאותיים הקשים העשויים להיגרם מחשיפה לאנטנות. עם זאת, ישנה אי בהירות בנוגע לסכנות הצפויות מאנטנות הסלולריות. חוקרים רבים טוענים שהקרינה מסוכנת ומסרטנת, במיוחד בקרב אוכלוסיות רגישות כמו ילדים. בעתונות נפוצו סיפורים על מקרי סרטן שנתגלו בתושבי בניינים באזורי מגורים אשר הרמה הסוציו-אקונומית של תושביהן נמוכה ואשר הותקנו בהם אנטנות רבות-עוצמה מזה שנים מספר. לעומת זאת, התקן של ארגון הבריאות העולמי אינו מכיר בחששות אלו. כיום, מוצבות כבר 6,000 אנטנות על גגות משותפים ובניינים בערים והצפי הוא כי מספרן יגיע אל 24,000 כדי לתמוך בטכנולוגית הדור השלישי. חברות הסלולר נאבקות בשנים האחרונות בהתנגדות הגוברת והולכת להצבת אנטנות אילו באזורי מגורים.

בניית אנטנה מחייבת היתר, אולם בארץ עשרות רבות של אנטנות ללא היתר. בעתונות צויין כי: "יש לבדוק בוועדה לתכנון ובניה אם האנטנה נבנתה על פי היתר. אם לא, חובה על הוועדה לפעול להסרת האנטנה. יש לפנות לוועדה ואם היא לא פועלת להסרת האנטנה, יש לפנות לראש המועצה, ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליטות. חלק מהרשויות, כמו גבעתיים ורמת השרון, מתנגדות להצבת אנטנות בתחומן והנחו את התובעים שלהן לפנות לבתי המשפט כדי לגרום להסרתן. החברות הסלולריות טענו כי האנטנות הן חלק מהבניין שעליו נבנו. בחלק מהמקרים בית המשפט קיבל הטיעון ובחלק לא. הנושא מעולם לא נידון בבית המשפט העליון, אלא בערכאות נמוכות יותר, שפסיקה של אחת מהן לא מחייבת את רעותה. כך שיש פה הרבה עניין של מזל."

בעוד שחלק מראשי הרשויות מצטרפים למאבק, חלק אחר אינו נרתם לתביעות אלה.

מהם לדעתכם המשתנים הנוספים, מלבד מזל, אשר עשויים להשפיע על מספר המקרים הכרוכים בהתנגדות לאנטנות ללא היתר והצלחת המקרים בבית המשפט? תנו דעתכם על מאפייני הצדדים, טיב הסכסוך ומאפייני מערכת המשפט (אין להתייחס לדין המהותי).

שאלה שניה – 30% (תשובתך לא תעלה על 3 עמודים)

הליכי גישור כאמצעי לפתרון סכסוכים מתוארים פעמים רבות כ"אלטרנטיבה הפמיניסטית" לשיטה האדורסרית הפטריארכלית. הנימוקים לכך הם רבים ומסיבה זו ומסיבות אחרות הוחלט בקליפורניה לחוקק חוק "גישור חובה" בהליכי גירושין. על פי החוק, הצדדים אינם מחויבים להגיע להסכם, אך הם מחויבים להשתתף בפגישות גישור מטעם בית המשפט בכל מקרה של גירושין. המגשרים יהיו מתוך ה"קהילה" של המתדיינים, ובעלי תואר שני לפחות בפסיכולוגיה או עבודה סוציאלית או תחומים דומים. למגשרים שיקול דעת האם לאפשר לעורכי דין להיות נוכחים בהליך ופעמים רבות עורכי הדין אינם נוכחים בדיונים. אם הם לא מצליחים להגיע להסכם, המגשרים יכולים, אם יתבקשו, להמליץ לבית המשפט לגבי תוכנו של הסדר הגירושין.

טרינה גרילו, מרצה למשפטים ומגשרת בארה"ב, עברה הליך כזה עם גירושיה ופירסמה מאמר התוקף את ההליך הזה כפוגעני כלפי נשים. במאמרה, מציינת גרילו, כי נשים רבות מתארות הליך גישור כזה במונחים של דומיננטיות מינית, וחלקן אף משוות את ההליך לאונס. נשים שעברו את ההליך מדברות על הליך פולשני ועל טראומה. נימוקים אחרים הובאו אף הם כנגד ההליך.

נתחו את החקיקה הקובעת גישור חובה במסגרת הליכי גירושין מנקודת מבט פמיניסטית: מה תהיה עמדת הפמיניזם על גישותיו השונות (ליברלי, רדיקלי, תרבותי, צבעוני/מזרחי) כלפי הליך כזה. דונו בכל הנימוקים בעד ונגד ההליך מתוך גישות פמיניסטיות אלו. (ניתן בחלק מן המקרים להגיע למסקנות סותרות מתוך אותה גישה). אין להתייחס לנימוקים אחרים שאינם מנקודת מבט פמיניסטית.

3047

626

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למשפטים

משפט וחברה – מועד ב'

עו"ד ציפי מילמן

הוראות כלליות:

1. משך הבחינה: שעתיים – לא תינתן הארכה.
2. ענו על כל השאלות.

שאלה ראשונה (70%) תשובתך לא תעלה על 5 עמודים

פסק הדין ע"ע 1504/04, בעניין ד"ר ללה אבין נ' מכבי שירותי בריאות, נידון בבית הדין הארצי לעבודה במרץ 2005. חלק מהעובדות הבאות לקוחות מפסק הדין (אם כי חלק מהעובדות שונה לצורכי הבחינה):

ד"ר ללה אבין, בת 34, נשואה ואם לשני ילדים קטנים, עבדה במכבי כרופאה תעסוקתית, כשתנאי עבודתה נקבעו בהסכם משנת 2003 (להלן: חוזה העבודה). ביום 22.4.2004 קיבלה ד"ר אבין הודעה אודות הפסקת עבודתה במכבי לאלתר.

פיטוריה של ד"ר אבין נבעו מתלונות שהגישה על מעשי שחיתות אותם ייחסה לד"ר לוי, מנהל המרפאה בה הועסקה (להלן גם: מנהל המרפאה). לטענתה, דרש ממנה ד"ר לוי לציין בדוחות הסטטיסטיים של המרפאה שמות של מטופלים למרות שאלה לא נבדקו על ידי ד"ר אבין. על אף שהבהיר לה ש"הדבר מקובל במרפאות הנתבעת" סירבה לשתף עימו פעולה בהגשת דו"חות סטטיסטיים כוזבים שנועדו להצביע על תפוקה גבוהה יותר של המרפאה לעומת המצב האמיתי. משהתריעה על אי תקינות ההליכים בישיבות צוות ובפני ד"ר לוי, החל האחרון בסדרת התנכלויות כלפיה, שהלכה ותכפדה. לטענתה. כשסירה לחברתה, רופאה נוספת שעבדה במקום, כי היא חשה שלא בנוח בהקשר להתבטאויות של ד"ר לוי שנשאו גוון מיני, אמרה לה חברתה כי היא משוכנעת שהדברים נאמרו בבדיחות הדעת וכי זו תרבות עבודה מקובלת במרפאה.

בפגישה שהתקיימה ביום 17.3.2004 שטחה ד"ר אבין את טענותיה בעניין הזיופים בפני מנהל תחום הרפואה התעסוקתית במכבי וסגן מנהל מחוז השרון של הקופה. ד"ר לוי, שהוצטרף לפגישה, דחה מכל וכל את האשמותיה כלפיו והעלה כלפיה טענות בנוגע לתפקודה כרופאה.

ביום 22.4.2004 הודיעו מנהל מחוז השרון וסגנו לד"ר אבין, על פיטוריה לאלתר מעבודתה במכבי. נאמר לה כי הטעם לפיטוריה נעוץ בכך שאינה "מסתדרת" עם מנהל המרפאה, שהוא עובד ותיק בקופה ואילו היא עובדת חדשה ולכן "קל יותר לפטר אותך".

א. בתשובתכם לסעיף זה התבססו על העובדות הנוספות הבאות (40%):

משהתחילה ד"ר אבין לשקול את האפשרויות המשפטיות העומדות בפניה גילתה, כי סעיף 14 בחוזה העבודה שלה מורה כי כל סכסוך שיתהווה בין הצדדים יוכרע ע"י מנגנון הבוררות הקבוע בתקנון מכבי. מכבי ביקשה לברר את הסכסוך בבוררות. גילית כהן, חברתה של ד"ר אבין, עו"ד צעירה שהתנדבה לייצג אותה בעניין זה ללא תשלום (וד"ר אבין עדיין שוקלת אם להיעתר להצעה אם לאו). יעצה לד"ר אבין לגשת לבוררות דווקא, שכן לטענתה "עדיף לגשת לבוררות ולהימנע מהטיות מבניות שפועלות שפועלות לרעתך ומקשות על סיכויי קבלת פסק דין לטובתך בבתי המשפט".

האמנם, באם יתברר העניין במסגרת מנגנון הבוררות הקבוע בתקנון מכבי, לא תהיה ד"ר אבין חשופה להטיות המבניות שעשויות לפגוע בסיכוייה במערכת בתי המשפט? מהן הטיות מבניות אלו אליהן התייחסה עו"ד כהן?

(בתשובתכם אין לנתח את הדין המהותי)

ב. בתשובתכם לסעיף זה התבססו על העובדות הנוספות הבאות (30%):

ד"ר אבין הגישה תביעה נגד קופ"ח מכבי בבית הדין האזורי לעבודה במסגרתה ביקשה להחזירה לעבודה וסעדים כספיים אחרים. נוכח כתב ההגנה של מכבי, הגישה ד"ר אבין בקשה לצירופו של ד"ר לויין כנתבע נוסף ולתיקון כתב התביעה. זאת, בטענה שפיטוריה נבעו לא רק מסירובה לשתף פעולה עם מנהל המרפאה בדיווחי כזב, אלא גם בשל דחיית הצעותיו המטרדיות. לטענתה, "חשכו עיניה" למקרא תצהירו של ד"ר לויין והיא הבינה שהוא "אינו מהסס לשזור בתצהירו שקרים גסים וחצאי אמיתות, ולנפח זוטות לממדי ענק"; על כן החליטה "לפתוח את סגור ליבה", ולגלות כי נפלה קורבן להטרדות מיניות, פיזיות ומילוליות מצידו. בנסיבות אלה, טענה ד"ר אבין, כי התנהגותו של ד"ר לויין כלפיה הינה הטרדה מינית והתנכלות כמשמעותם בחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1997; וכן פגיעה על רקע הטרדה מינית, כמשמעותה בחוק שוויון הזדמנויות בעבודה, התשמ"ח-1988.

בהתבסס על החומר הנלמד, ובהנחה כי ד"ר אבין דוברת אמת, מה יכול להיות ההסבר לכך שד"ר אבין העלתה טענות אלו בשלב כה מאוחר בהליך?

(בתשובתכם אין לנתח את הדין המהותי)

שאלה שניה (30%) תשובתך לא תעלה על 3 עמודים

א. (20%)

בבג"צ 7111/95 - מרכז השלטון המקומי ו-10 אח' נ' הכנסת. פ"ד נ(3), 485 כותב השופט מ. חשין:

"והפליה, ידענו, היא הרע-מכל-רע... אין פלא בדבר אפוא שבכל אתר ובכל דור עשו ועושים בני החברה הנאורים להעלמתה ולמיגורה של הפליה. והמלחמה היא מלחמה מתמדת, מלחמת יום-יום. משולה היא להדיפת גלי הים, שאם תנוח לרגע ישטפוּך ויכסוף".

ניתן לפרש שורות אלו כמציגות את האפליה כתופעה מכוונת ומודעת, המוצאת ביטוי לרוב בסביבה בלתי נאורה, וניתנת למיגור בסופו של יום. איזה מחבר/ת מציג/ה תפיסה שונה של אפליה? הסבירו.

ב. (10%)

חלק ממבקרי החוק למניעת הטרדה מינית טענו כנגד ההגנה החזקה שהחוק מספק לנשים, והסבירו עמדתם בכך שזוהי הגנת יתר ונשים אינן זקוקות לה. הסבירו את הטענה בקצרה. איזה זרם פמיניסטי יתנגד לטענה זו? מדוע?

בהצלחה!!!!

האוניברסיטה העברית
הפקולטה למשפטים

משפט וחברה

ד"ר מימי אייזנשטדט

מועד ב'
משך המבחן: שעתיים

הוראות כלליות

- (1) המבחן נערך עם חומר סגור.
- (2) שלבו בתשובותיכם רעיונות ונושאים מהחומר שהועבר בכיתה ומחומר הקריאה.
- (3) שלבו יצירתיות עם ידע.

בהצלחה!!

**חלק א' : שאלת חובה (60%)
התשובה לא תעלה על שני עמודים**

תופעת עבריינות "הצווארון הלבן" הנה תופעה מתפשטת בחברה הישראלית. להלן מספר ציטוטים מן הפסיקה באשר לתופעה זו:
"חומרתה של עברייני הצווארון הלבן, הגובלת לרוב במעשי שחיתות ובצע כסף, מתעצמת דווקא נוכח התופעה כי על פי רוב מבצעה אינם באים מרקע של דוחק ומצוקה כלכלית- קיומית ומתנאים סוציו-אקונומיים ירודים מתמשכים, העשויים להסביר, לעיתים, את פישרה ומניעה של עבריינות הרחוב בתחום הרכוש, השכיחה והדומיננטית בתחום הפלילי. היא באה דווקא ממקור של כוח ושררה, תחכום והשכלה, ונכונות לנצל את חולשתו וחוסר האונים של הזולת כדי להאדיר כוח ועוצמה כלכלית. מציאות זו מחריפה את הדופי המוסרי הנלווה לעבריינות הכלכלית ואת השלילה שבה כתופעה חברתית ... עבריינות צווארון לבן מסוג זה שלפנינו נושאת עמה יסודות חומרה קשים עד מאד. היא מסבה פגיעה קשה בציבור הרחב. פגיעה זו אינה מסתכמת אך בנזק הכלכלי הכבד הנובע באורח טבעי ממעילה כספית בכספי לקוחות בשיעור של מיליוני שקלים. שורשי הפגיעה עמוקים יותר, והשלכותיה חודרות ומזעזעות את תשתית האימון שהציבור רוחש למערכת הציבורית האחראית לענייניו ולרווחתו....."

{ע"פ 9788/03 - מדינת ישראל נ' דוד גולן, פ"ד נח(3), 245, עמ' 249-250}

"העונש לא רק נועד כדי לגזור לעבריין כגמולו או להרתיעו מלחזור ולבצע עבירות... צריך שהעונש ייתן ביטוי לחומרה הרבה שבה יש לראות עבירות כמו אלה שבהן הורשעה המשיבה..."
{ע"פ. 5367/91, נעמי דנון נ' מ"י, תק-על(1)92 (1816)}

בחרו שתי תיאוריות מתוך התיאוריות שנלמדו בקורס {תיאורית הקונצנזוס, תיאורית ההבניה החברתית ותיאורית הקונפליקט}.

(א) נתחו את התופעה ואת טענות השופטים לפי התיאוריות שבחרתם.

(ב) הסבירו את ההבדלים בין שתי הגישות ביחס לתופעה ולפסיקה.

**חלק ב' (20%) ענו על שאלה אחת בלבד
התשובה לא תעלה על עמוד אחד**

1) אנג'לה האריס במאמרה "**Gender, Violence, Race, and Criminal Justice.**" מציגה את בעיית האלימות נגד נשים באור שונה. דונו בפתרונות שהיא מציעה לבעיה לאור הגישות הפמיניסטיות שנלמדו בכיתה.

2) אילו סוגי נרטיב מונה רוזן צבי במאמרו "**סובייקט, קהילה ופולורליזם משפטי**"? מה יכולה לתרום גישת הניתוח הנרטיבי שהוא מציע להבנת פסקי דין? התייחסו לתרומה שאינה מופיעה במפורש במאמר.

חלק ג (20%)

**ענו על שאלה אחת בלבד
התשובה לא תעלה על עמוד אחד**

1) עד כמה גופים כמו סיוע משפטי ואחרים (ארגוני סנגור, סנגוריה ציבורית וכו') הממומנים ע"י המדינה יכולים להוביל לשינוי חברתי? בססו את תשובתכם על חומר הקורס.

2) החברה הישראלית מאופיינת ע"י שסעים אתניים, מגדריים, לאומיים, דתיים ואחרים. כיצד שסעים אלו באים לידי ביטוי במערכת אכיפת החוק? הדגימו את טענותיכם, תוך התייחסות לטענות שהועלו בתיאוריות שנלמדו ולמצאי מחקרים כפי שעולה מחומר הקריאה ומדיונים בשיעור.